PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ

PAMUKKALE UNIVERSITY JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES INSTITUTE

Sayı/*Number* 9 Nisan /*April* 2011 ISSN 1308 - 2922

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Adına
Doç. Dr. Bilal SÖĞÜT

Editörler
Prof. Dr. Ceyhun Vedat UYGUR
Doç. Dr. Nurten SARICA
Yrd. Doç. Dr. Fikri GÜL

Hakemli bilimsel bir dergi olan PAUSBED yılda üç kez yayımlanmaktadır.
Dergide yayımlanan çalışmalardan, kaynak gösterilmek şartıyla alıntı yapılabilir.
Çalışmaların tüm sorumluluğu yazarına/yazarlarına aittir.

Grafik ve Dizgi
Gülderen ALTINTAŞ

Baskı
Gültürk Ofset
0258 263 80 53

Yazışma Adresi
Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rektörlük Binası Kat: 2
Kınıklı Yerleşkesi 20070 Kınıklı – DENİZLİ / TÜRKİYE
Tel. + 90 (258) 296 22 10 Fax. +90 (258) 296 23 47
e-posta: **pausbed@pau.edu.tr**

Yayın Kurulu

Doç. Dr. Ali Rıza ERDEM
Doç. Dr. Aydın SARI
Doç. Dr. M. Yaşar ERTAŞ
Doç. Dr. Selçuk Burak HAŞILOĞLU
Yrd. Doç. Dr. Coşkun DAŞBACAK
Yrd. Doç. Dr. Saim CİRTİL
Yrd. Doç. Dr. Recep Şahin ARSLAN
Yrd. Doç. Dr. Türkan ERDOĞAN

Hakem Kurulu

Prof. Dr. Ayşe İRMİŞ	Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Ertuğrul İŞLER	Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Hüseyin KIRAN	Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Durdu KARSLI	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Prof. Dr. Sabahat BAYRAK KÖK	Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Sevinç GÜÇLÜ	Akdeniz Üniversitesi
Doç. Dr. Ayşe ODMAN BOZTOSUN	Akdeniz Üniversitesi
Doç. Dr. Kutret GEZER	Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Metin TOPÇUOĞLU	Süleyman Demirel Üniversitesi
Doç. Dr. Musa DİKMENLİ	Selçuk Üniversitesi
Doç. Dr. Nurten SARICA	Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Ramazan BAŞTÜRK	Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Rıfat GÜNDAY	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Doç. Dr. Şahin KESİCİ	Selçuk Üniversitesi
Doç. Dr. Selçuk Burak HAŞILOĞLU	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Azer Banu KEMALOĞLU	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Fatma KALPAKLI	Selçuk Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Leyla İÇERLİ	Aksaray Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Kamil İŞERİ	Niğde Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Nurcan ÇIRAKLAR	Dokuz Eylül Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Serkan GÜZEL	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Şeyda İNCEOĞLU	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Türkan ERDOĞAN	Pamukkale Üniversitesi

Dergimizin bu sayısına gönderilen makaleleri değerlendiren hakem kuruluna teşekkürlerimizi sunarız.

Sekreterya
Recep DURMUŞ
Azize ŞIRALI EKMEKÇİ

İÇİNDEKİLER/*CONTENTS*

Murat ŞAHİN.....**1**
ABD Rekabet Hukuku Politikasında Reform Çalışmaları
The Reform Actions in the USA Competition Law Policies

Zübeyir BAĞCI - Yeliz MOHAN BURSALI **9**
Yöneticilerin Güç Kaynaklarının Çalışanların Örgüte Bağlılıkları Üzerine Etkisi: Çalışanların Algılamalarına Bağımlı Analitik Bir İnceleme
Effects of Power Bases Used by Managers on of Employees: An Analytical Study of Employees Dependent Perceptions

Yeliz MOHAN BURSALI - Zübeyir BAĞCI **23**
Çalışanların Örgütsel Politika Algıları İle Politik Davranışları Arasındaki Karşılıklı İlişkiler
The Reciprocal Relationships Between Employees' Perceptions of Organizational Politics and Their Political Behaviors

Ayça Ülker Erkan **43**
Dressing Oscar Wilde's Dandies: Fashion or Homo-Erotic Desire
Oscar Wilde'in Züppelerini Giydirmek: Moda veya Homo Erotik Arzu

Gökhan DİLBAŞ **51**
Macar Sembolistleri
Hungarian Symbolists

Mehmet MEDER - Zuhal ÇİÇEK **69**
Özel Hayatın Kamusal Alanda Tartışılması: Kadın Programları Üzerine Sosyolojik Bir Değerlendirme
Discussion of Private Life in Public Space: A Sociological Review on Women's Programs

Mehmet Ali ÇELİKEL - Baysar TANIYAN **81**
Mimicry and Imitation: Hybrid Identities in Rushdie and Kureishi
Öykünme ve Taklit: Rushdie ve Kureishi'de Melez Kimlikler

Ali Rıza ERDEM.....**89**
Eğitim Fakültelerinde Uygulanan Öğretmen Yetiştirme Programlarının Felsefesi
Philosophy of Teaching Training Programmes in Education Faculties

Hanife Nalân GENÇ - Kadir YALINKILIÇ.....**99**
'Fadiş' ve 'Küçük Prens' Adlı Eserlerin Tasarım ve İçerik Özelliklerinin Eserlerin Eğitsel Yönüne Etkileri
Effects of the Properties of Design and Content of the Works Named 'Fadiş' and 'Küçük Prens' on the Educational Manner of These Works

Kadir BİLEN - Sacit KÖSE - Muhammet UŞAK **115**
Tahmin Et-Gözle-Açıkla (Tga) Stratejisine Dayalı Laboratuar Uygulamalarının Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Osmoz ve Difüzyon Konusunu Anlamalarına Etkisi
The Effect of Laboratory Activities Based on Predict- Observe- Explain (Poe) Strategy on Pre-Sevice Science Teachers' Understanding of Osmosis and Diffusion Subject

Püren AKÇAY **129**
Onarıcı Adalet Modeli Çerçevesinde Uzlaştırma ve Çocuk Mahkemelerinde Uygulanması
Victom-Offender Mediation in Accordance with the Provision of Justice Model and Implication on Juvenile Courts

Pamukkale Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
Sayı 9, 2011, Sayfa 89-97

EĞİTİM FAKÜLTELERİNDE UYGULANAN ÖĞRETMEN YETİŞTİRME PROGRAMLARININ FELSEFESİ

Ali Rıza ERDEM*

Özet

Öğretmenlerin nitelikli olarak yetiştirilmesi her toplum için ayrı bir öneme sahiptir. Öğretmenlerin hem yetiştirilmesi ve hem de sınıftaki etkinlikleri değişmiş ve çeşitlenmiştir. Öğretmenlerin yetiştirilmelerinde pek çok modeller üretilmiştir. En yaygın olanları ise: beceri, uygulanmış bilim ve yansıtma modelleridir. Yükseköğretim Yürütme Kurulu'nun 04.11.1997 tarih ve 97.39.2761 sayılı kararı ile eğitim fakültelerinde yeniden yapılanma süreci başlatılmış ve bu çerçevede 1998–1999 eğitim-öğretim yılından itibaren yeniden düzenlenen öğretmen yetiştirme programları uygulamaya konmuştur. Yeniden yapılanma çalışmalarında, eğitim fakültelerinin ilköğretime öğretmen yetiştiren programları, 1997–1998 eğitim-öğretim yılında başlanan sekiz yıllık zorunlu ilköğretim uygulamasının taleplerini karşılayacak biçimde şekillendirilmiştir. Eğitim Fakültelerinde uygulanan öğretmen yetiştirme programlarında yapılan 2006 değişiklikleriyle öğretmenlik meslek bilgisi dersleri artırılarak mesleki (profesyonel) açıdan güçlü öğretmenler yetiştirilmesi amaçlanmıştır. MEB tarafından 2005 yılında kuramsal temeli pragmatist felsefeye dayanan yapılandırmacı öğrenme anlayışına göre yeniden hazırlanan ders programlarıyla ilişkilendirilerek yenilenen ve 2006-2007 öğretim yılından itibaren uygulanmakta olan öğretmen yetiştirme programlarının felsefesi "ilerlemeci" eğitim felsefesine dayanmaktadır. İlerlemeci eğitim felsefesinin temeli de "pragmatist" felsefedir.

Anahtar Kelimeler: *Eğitim Fakültesi, Öğretmen Yetiştirme Programları, Felsefe.*

PHILOSOPHY OF TEACHING TRAINING PROGRAMMES IN EDUCATION FACULTIES

Abstract

Undoubtedly, qualified teacher training is of great importance in each society. For this reason, both teacher training methods and classroom activities have changed and varied over time. Some of the most common ones among such methods are "skill", "practiced science" and "reflecting" models. Education Faculties in Turkey resumed a new process of re-establishment with the approval of Higher Education Executive Committee dated 11th April 1977 with 97.39.2761 approval code. In this way, from 1998-1999 education-training season on newly arranged teacher training programmes were put into practice by which programmes of education faculties to train teachers for the primary school were re-shaped with a purpose to be consistent with the demands of compulsory primary school process of 8 years, beginning with 1997-1998 education season. Thanks to changes in the year 2006 concerning teacher training programmes in education faculties, vocational courses for teaching training were increased to train more qualified teachers professionally. In 2005 the Ministry of Education with a pragmatist philosophy assumed the theoretical foundation of the constructivist learning approach in relation to the renewed re-prepared lecture programs, which has been implemented since 2006-2007 academic year. In additionteacher training programmes rely rather on a "progressive" educating philosophy which is, itself, based on "pragmatist" philosophy.

Key Words: *Education Faculty, Teacher Training Programmes, Philosophy* .

Doç. Dr., Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sınıf Öğretmenliği ABD, DENİZLİ
e-posta: arerdem@pau.edu.tr

1. GİRİŞ

Öğretmenlerin nitelikli olarak yetiştirilmesi her toplum için ayrı bir öneme sahiptir. Öğretmenlerin hem yetiştirilmesi ve hem de sınıftaki etkinlikleri değişmiş ve çeşitlenmiştir. Değişimin önemli kurumlarından biri olan öğretmenlik ve öğretmenlerin rolleri de günümüzde hiçbir zaman olmadığı kadar farklılaşmıştır. Günümüzde her alanda meydana gelen baş döndürücü gelişmelerin, değişmelerin halk tarafından benimsenmesi, bilgi toplumuna ulaşmada geride kalmamak için gelişmenin, değişimin motor gücü olarak kabul edilen eğitim kurumlarına ve bu kurumları aracılığıyla da öğretmenlere, önemli görevler düşmektedir. Öğretmenlerin bilgi toplumu olma yolunda üzerlerine düşen görevleri yerine getirebilmeleri için bu görevleri yapabilecek nitelikte yetiştirilmeleri gerekmektedir.

2. FELSEFE

Felsefe terimi (philosophy) terimi, Yunanca "*philo (sevgi)" ve "sophia (bilgi, bilgelik)"* sözcüklerinin birleşmesinden oluşmuştur. Bilgelik sevgisi, bilgeliği sevmek demektir (Tozlu, 2002; Üstüner, 2002; Sarpkaya, 2004; Kapusuzoğlu, 2005; Sönmez, 2008). Felsefe bir tanımlamayla sınırlandırılabilecek bir etkinlik değil, aksine sürekli bir tanıma ve tanımlama arayışıdır. Felsefe çok çeşitli anlamlarda kullanılmaktadır. Felsefe, insanın kendini, bir parçası olduğu evreni ve içinde yaşadığı ortamı anlama ihtiyacını karşılamak için geliştirdiği bir düşünme ve refleksiyon biçimidir. Bazı düşünürlere göre de felsefenin tanımı yapılamaz, çünkü o üst bir dildir (Büyükkaragöz ve diğerleri, 1998; Sönmez, 2008, Topdemir, 2009). Tozlu'ya (2002: 63-65) göre felsefe: (1) Hayat ve kâinata karşı şahsi bir tavırdır. Felsefe, hayretle, şüpheyle, merakla başlar ve insani varoluşun problemleri karşısında gelişen duyarlılığımız ölçüsünde büyür. (2) Akli incelemeye ve yaratıcı düşünceye dayalı bir metottur. (3) Kâinat ve bütün hakkında belirli bir görüş elde etmeye çalışan bir girişimdir. (4) Dilin mantıki analizi, kavramların ve kelimelerin anlamlarının aydınlatılmasıdır. (5) Hem bir grup problem hem de bu problemin çözümü hakkında teorilerdir.

2.1. Felsefe – Eğitim İlişkisi ve Eğitim Felsefesi

Eğitimle felsefe arasında sıkı bir ilişki vardır (Üstüner, 2002; Taşdelen, 2003; Sönmez, 2008; Sarpkaya, 2004; Ocak, 2004; Sönmez, 2009): (1) Felsefe eğitim için bir nitelik ve değerler sistemi oluşturur, eğitimde bunların nasıl elde edileceğini, insanlara nasıl kazandırılacağını amaç edinir. (2) Hem felsefenin hem de eğitimin temelinde insan olduğundan insanla ilgili sorunlar ve bunların çözümleri her ikisinin de uğraş alanları arasında yer alır. (3) Hangi felsefe temel alınırsa insana öyle bakılır ve eğitim sistemi ona göre düzenlenir. Örneğin temele idealist felsefe alınmışsa daimici eğitim, realist felsefe alınmışsa esasici, eğitim, pragmatik felsefe alınmışsa ilerlemeci eğitim, varoluşculuk felsefesi temele alınmışsa varoluşcu eğitim kurulacaktır. (4) Eğitim durumlarının düzenlenmesi ve sınama durumlarında temele alınana felsefe ye göre düzenleme yapılır. (5) Eğitim sisteminin denetlemede felsefeden yararlanılmaktadır. Örneğin, eğer temele idealist veya realist felsefe alınmışsa eğitim sistemi elit insan yetiştirecektir. Eğer temele pragmatik veya yeniden kurmacı felsefe alınmışsa eğitim sistemi insanı yetenek ve ilgilerine göre eğitecektir. (6) Eğitim felsefesi ile kuram ve uygulama arasındaki birliktelik sağlanır.

Brauner ve Burns'e (1982: 295-298) göre süreç olarak eğitim felsefesi, eğitime amaçlar sunan ve bu amaçlara ilişkin olarak araçlar öneren bir süreçtir. Ürün olarak eğitim felsefesi, eğitimcilere bir bakış açısı sağlayan bir disiplin veya düşünme yöntemidir. Tozlu'ya (2005:153) göre küreselleşme ve eğitim bağlamında ele aldığımızda, eğitimin felsefesi için şunlar söylenebilir: İlki, küresel gücü analiz ettiğimizde eğitimin, bunu dikkate almadan ele alınamaya-cağı gerçeğidir. Çünkü küreselleşmenin kökündeki düşünce, eğitimi bir araç, bir nesne olarak düşünmekte, onu, kendi dünyasını kurmakta etkili bir vasıta olarak görmektedir (tıpkı modernizm gibi). İkincisi, küreselleştirilen dünya, küreselleştirme eylemi neye ihtiyaç duyuyorsa, eğitim orada devreye sokulmakta ve bir dönüşüm aracı olarak işlev görmektedir. Üçüncüsü, eğitim bir yatırım aracı olarak görülmektedir. Pazarı, pazardaki rekabeti, üretimi, organizasyonu vs. güçlendiren bir araç. Eğitime, yüklenen böyle bir görev doğrultusunda yatırım yapılır.

3. ÖĞRETMEN YETİŞTİRME

Öğretmenin hem yetiştirdiği öğrenciler ve iletişimde bulunduğu kişiler hem de toplum üzerinde olumlu veya olumsuz etkileri vardır. Fromm'a (2001) göre "*Eğitim alanında amaç, kişinin eleştirel güçlerinin gelişimine destek olmak ve kişiliğinin yaratıcı açılımlarına ortam sunabilmektir. Başka bir deyişle, idare edilmeye ve başkalarının çıkarı, keyfi adına etkilenimlerinin sömürülmesine karşı dirençli, özgür bir insan yetiştirmektir*".

Japon eğitim felsefesini oluşturan şu sözler toplumların öğretmene ve öğretmenin yetiştirilmesine neden değer verilmesi gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır: "*Yetiştirdiği her insanı yeniden kullanabilen toplum, akılcı, uygar, ileri bir toplumdur. Ancak, yetişkin insanların en iyilerini öğretmenlik mesleğine seçebilen toplum en güçlü toplumdur.*" Toplumun güçlü olması bireyin güçlü olmasıyla orantılıdır Bireyin güçlü olması ise onun bireysel yeteneklerini kullanabilen, bağımsız karar verebilen, kişiliğini bulmuş, başkalarına bağımlı olmadan yaşayabilen bir kişi olarak yetiştirilmesi ile sağlanabilmektedir. ABD'de bir lise müdürünün her yıl okulun açılışında öğretmenlerine gönderdiği mektup oldukça düşündürücüdür (Özkan, 2005): "*Bir toplama kampından sağ kurtulabilen insanlardan biriyim. Gözlerim, hiçbir insanın görmemesi gerekenleri gördü; iyi eğitilmiş mühendislerin inşa ettiği gaz odaları, iyi yetiştirilmiş doktorların zehirlediği çocuklar, işini iyi bilen hemşirelerin öldürdüğü bebekler, lise ve üniversite mezunu insanların vurduğu, yaktığı kadın ve çocuklar. Eğitimden bu nedenle kuşku duyuyorum. Sizlerden isteğim şudur: Öğrencilerinizin insan olması için çaba harcayın. Çabalarınız, bilgili canavarlar, becerikli psikopatlar üretmesin. Okuma, yazma, matematik, çocuklarınızın daha fazla insan olmasına yardımcı olursa, yalnızca o zaman önem taşır.*"

3.1. Öğretmen Yetiştirme Modelleri

Öğretmenlerin yetiştirilmelerinde pek çok modeller üretilmiştir. Bu modeller içerisinde Wallace'ye (1991) göre en yaygın olanları ise: beceri, uygulanmış bilim ve yansıtma modelleridir (aktaran Ekiz, 2003; Ekiz ve Yiğit, 2007). Her biri farklı zamanlarda da olsa ülkelerin öğretmen eğitimi tarihleri incelendiği zaman görülmekte ve hatta hâlâ günümüzde çeşitli ülkelerin öğretmen yetiştirme programlarını yönlendirmektedir (Ekiz, 2003; Ekiz ve Yiğit, 2007).

Beceri Modeli. Bu modelde, "yaparak öğrenme" prensibi bulunmakta ve öğrenme sadece uygulamaya dayanmaktadır. İkinci Dünya Savaşı'nın sonuna kadar öğretmen eğitiminde bu modelden yararlanıldığı ileri sürülmektedir. Bu model, bazı ülkelerin öğretmen eğitimi programlarında ise, 1970'lere kadar aktif olarak kullanılmıştır. Öğretmenlik mesleğinin gerekleri ve incelikleri deneyimli bir öğretmen tarafından öğretmen adayına aktarılır. Öğretmen adayı hiçbir üniversite eğitimi almadan, alanında deneyimli öğretmen tarafından gösterilen ve sınıf içerisinde kullanılacak yöntem ve teknikleri öğrenir ve onları taklit eder. Öğretmen adayı zamanını okul ve sınıf ortamlarında deneyimli öğretmenin gözetiminde geçirir. Deneyimli öğretmenin açıklamalarını, tavsiyelerini adım adım takip eder ve bunları sınıf ortamlarında uygular. Uygulama sonucunda tespit edilen amaçlar ve kazanımlar doğrultusunda performans gösterdiğinde, profesyonel yeterliliği elde eder ve öğretmen olur (Ekiz, 2003; Ekiz ve Yiğit, 2007).

Uygulanmış Bilim Modeli. Bu model özellikle eğitim psikolojisinin bilim hâline getirilmesi çabalarıyla birlikte 1950'li yıllardan sonra geliştirilmeye ve uygulanmaya çalışılmıştır. Bu yıllarda pek çok bilimsel araştırmalar yapılmış ve bu araştırmalar sonucunda eğitim-öğretim ortamlarında kullanılmak üzere bilimsel bilgiler ve kuramlar üretilmiştir. Bu bilimsel çalışmalardan, Bloom'um "eğitimsel hedeflerin taksonomisi", Tyler'in "rasyonel planlaması: amaçların düzenlenmesi, öğrenme deneyimlerinin seçimi, organizasyonu ve değerlendirilmesi " örnek olarak gösterilebilir. *Bu modelde, bilim adamları tarafından üretilen bilimsel bilgiler öğretmen adaylarına öğretilir ve onlardan da tespit edilen amaçlara ulaşılması için kuramsal bilgileri takip etmeleri istenir.* Laursen'e göre, rasyonel yaklaşım olan bu model, davranışçı psikolojinin öğrenme kuramlarının etkili öğretim için metotlar hâline getirilmesine dayanmaktadır. Uzman araştırmacılar tarafından üretilen bilimsel bilginin sonuçları öğretmen adaylarına aktarılır. Öğretmen adaylarının da, bu bilimsel sonuçları kendi sınıf içi uygulamalarına geçirmeleri beklenir. Çünkü bütün uygulamalar, araştırma ile elde edilen bilimsel bilgilere dayanır. Bilimsel bilgiler ya da kuramlar her şeyi açıklamaktadır. Bilimsel bilgileri istenilen bir düzeyde uygulamaya aktardıklarında ise, profesyonel olarak yeterli görülürler. Öğretmen olduklarında ise, yeni bilimsel bilgiler üretildiğinde bunların sonuçları meslek içi eğitim programları aracılığıyla uzmanlar tarafından onlara aktarılır ve onlardan da uygulamalarını bu yönde değiştirmeleri beklenir. Bu modeli yönlendiren prensip ise, eğitim ve öğretim uygulamalarında ortaya çıkabilecek herhangi bir problemin çözümü ancak, bilimsel bilgilerin kullanılmasıyla olanaklı olabileceğidir. *Bu model, Türkiye'deki öğretmen yetiştirme modeliyle hemen hemen aynıdır* (Ekiz, 2003; Ekiz ve Yiğit, 2007).

Yansıtma Modeli. Bu model 1980'li yıllarda ortaya çıkmasına rağmen aktif olarak 1990'lı yıllardan sonra yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu modelin çalışma prensibi John Dewey'in "Nasıl Düşünürüz" adlı eserine dayanmaktadır. Dewey'in düşünceleri Schön tarafından genişletilerek yaygınlaştırılmaya çalışılmıştır. Daha sonraki yıllarda ise akademisyenler arasında oldukça popüler

bir yaklaşım olmuştur. *Günümüzde öğretmen eğitimi programlarında bu modele hükümetler tarafından olmasa da akademisyenler tarafından oldukça önem verilmektedir. B*u modelde ise, diğer iki modelde belirtilenlerin aksine, öğretmen adayı öğrenmiş olduğu kuramsal bilgileri uygulama sırasında etraflıca düşünür ve uygulamaya yön verebilecek bir biçimde değiştirir. Yansıtma kelimesi, aktif, ısrarlı, bilinçli ve sistematik olarak düşünme demektir. Yansıtan bir öğretmen adayı ise yaptığı sınıf içi uygulamasını, uygulamadan önce, uygulama sırasında ve uygulamadan sonra bilinçli ve sistematik olarak düşünür. Öğretmen eğitimi programının içeriğine göre, öğrenilen disiplinler, konular, kavramlar, araştırma sonuçları, kuramlar ve beceriler alınan bilgi içerisinde yer almaktadır. Önceki deneyimsel bilgi ise, öğretmen adaylarının mesleği uygulayarak pratiksel bilgi elde etmesidir. Ayrıca, öğretmen adayları başkalarını da izleyerek deneyimsel bilgi oluşturur. Her iki bilgi türünden (alınan bilgi, deneyimsel bilgi) yararlanılarak, öğretmen adayı herhangi bir sınıfta uygulama yapar. Uygulamayı yönlendiren ise bu iki türlü bilgidir. Herhangi bir sorunla karşılaştığı zaman (sınıf disiplini, sürenin etkin kullanımı) öğrenmiş olduğu kuramsal bilgi ve deneyimsel bilgiyi göz önüne alarak, sorunu ortadan kaldırmak için aktif, ısrarlı, sistematik bir biçimde düşünerek refleksiyon yapar. *Yansıtma modeli ortaya çıkışı uygulanmış bilim modeline bir alternatif olarak düşünülmektedir.* Schön'e göre yansıtma, problem oluşturma ve problem çözme gibi iki önemli unsuru içermektedir. Bu her iki unsur uygulanmış bilim modelinde bulunmamaktadır. (1) Problem oluşturma, kuramsal bilgilerin ya da kuralların takip edilmesiyle ortaya çıkmaz. Aksine, problemleri özel durumlar içerisinde (örneğin, sınıf içerisinde ortaya çıkan durumlar olan, öğrencilerin dersi dinlememesi ve öğrenememesi) fark etme, anlama ve bunları çözülebilmesi için sistemli olarak problem hâline getirmeyi içermektedir. (2) Problem çözme ise, oluşturulan problemleri kuramsal bilgiler, uygulamadan ortaya çıkan bilgiler ve etraflıca düşünmeyle ortadan kaldırmaya çalışmayı içermektedir. Bu modelin altında yatan varsayım ise, anlamadan öğretimin yapılamayacağıdır. Yansıtma öğretim yapan öğretmen adaylarından öğretim hakkında kendi bilgilerini oluşturmaları ya da yapılandırmaları beklenir (Ekiz, 2003; Ekiz ve Yiğit, 2007).

3.2. Yetiştirilecek Öğretmen Modeli

Öğretmenlik 19. yy'ın başlarından beri meslekleşmeye çalışan bir alandır. İyi bir öğretmen olmak için yalnızca iyi eğitim almak yetmez, modern çağın gereklerini de karşılamak zorunluluğu vardır. *Dünyadaki değişmeler ve eğitimdeki gelişmeler öğretmen yetiştiren eğitim fakültelerine yetiştirmeleri gereken öğretmenin özelliklerini de vermektedir.* Eğitim fakülteleri tarafından yetiştirilecek öğretmenlerde olması gereken özellikler şunlardır (Güven, 2001; Mustan, 2002; Doğan, 2002; Erdem, 2005; Çelikten ve Şanal ve Yeni, 2005; Gürbüztürk, 2005; Özer ve Gelen, 2008):

- ✓ Öğrenciyi merkeze alan. Öğretmen sınıfta düzen ve disiplin sağlama ve bilirkişi olmasının yanı sıra çocukları anlaması ve değer vermesi de mesleğinin bir gereğidir. Öğretmen, insan psikolojisi, biyolojik ve sosyal gelişim konularında bilgili, insanları anlama ve onlarla çalışma yönünde gelişmeye açık ve istekli olan kimsedir.

- ✓ *Toplumsal rol bilinci gelişmiş*. Öğretmen, ulusal ve uluslararası düzeyde oluşan sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel gelişmelerle yakından ilgili ve elde ettiği verileri ders içeriğine katabilen kimsedir. 21. yüzyılın toplum bilinci oluşmuş öğretmeni, artık bireysel ve toplumsal refah, öğrenim olanakları, iş olanakları ve işe girme, sosyal adalet, aile- çevre -okul işbirliği konularında bilgili ve bilgilenmeye açıktır.

- ✓ *Lider*. Öğretmen, sınıf içindeki liderlik yetilerini toplumsal liderlik biçemleriyle besleyen kimsedir. Öğretmen, sınıfta "öğretimsel liderlik", çevresinde de "toplumsal liderlik" rolünü tam anlamıyla oynayabilendir.

- ✓ *Araştırmacı*. 21. yüzyılın öğretmeni, bilimsel bilgiye inanmış, ona ulaşmayı, kullanmayı ve yorumlamayı bilen kimsedir. Bu özellik öğretmenin araştırmacı ruhu kazanmış ve bu alanda yetişmiş olmasını gerekli kılmaktadır.

- ✓ *Profesyonel*. Geleceğin öğretmeni, artık çok yönlü bir öğretmen ve aynı zamanda öğrenendir. Öğretmen hayat boyu öğrenen, her fırsatı bir öğrenme kaynağı olarak değerlendiren ve kendini sürekli yenileyip sınayan bir kişi olarak örnek olma durumundadır. Geleceğin öğretmeni alan bilgisi, yöntem bilgisi, öğretim yöntemleri/ teknikleri vb. alanlarda geniş bir öğreticilik repertuarına sahip ve repertuarı karşılaşılan öğrenme-

öğretme durumlarında ne zaman ve nasıl kullanılacağı konusunda anlayış geliştirmiş bir profesyoneldir.

- ✓ *Barış kültürünü oluşturan*. Öğretmenler hem günlük yaşamda hem de okul yaşamında kültürel ve bireysel farklılıkların çatışmaya yol açmasını önleyecek durumlar üzerinde çalışmalı ve farklılığın toplumun gerçeği olduğu öncülünden uzaklaşmamalıdır. Bu bağlamda öğretmenler; okullarda düşünce ayrılıkları olabileceğini kabul ederek bunun çatışma ile değil konuşma ile çözülebileceğini, her kültürün kendine özgü olduğunu, bireyler arasında etkileşim ve hoşgörünün geliştirilmesi gerekliliğini ve başkalarını ne olursa olsun geçmişte olduğundan daha fazla dinlememiz gerektiğini bilmelidirler

4. ÖĞRETMEN YETİŞTİRME PROGRAMLARININ FELSEFESİ

Yükseköğretim Yürütme Kurulu'nun 04.11.1997 tarih ve 97.39.2761 sayılı kararı ile eğitim fakültelerinde yeniden yapılanma süreci başlatılmış ve bu çerçevede 1998–1999 eğitim-öğretim yılından itibaren yeniden düzenlenen öğretmen yetiştirme programları uygulamaya konmuştur. Yeniden yapılanma çalışmalarında, eğitim fakültelerinin ilköğretime öğretmen yetiştiren programları, 1997–1998 eğitim-öğretim yılında başlanan sekiz yıllık zorunlu ilköğretim uygulamasının taleplerini karşılayacak biçimde şekillendirilmiştir. 1998– 1999 öğretim yılı başından itibaren eğitim fakültelerinde uygulamaya konulmuştur. Yeniden yapılanma yönetim, akademik birimleşme, öğretim programları değişikliklerini beraberinde getirmiştir. Bu reform ile Eğitim Fakültesi programlarında yer alan konu alanı derslerinin derinliğine ve yoğun öğretimi engellenmiş, Öğretmenlik Meslek Bilgisi derslerinin sayısı ve kredilerinde önemli değişiklikler yapılmış, bu dersler içerisinde teorik olanlar, özellikle de eğitimin temelleri dersleri (eğitim tarihi, eğitim felsefesi, eğitim sosyolojisi)- eğitim psikolojisi hariç- programdan kaldırılmıştır. Formasyon derslerinin çoğuna uygulama saatleri konulmuş ve programın uygulama boyutu arttırılmıştır. Tüm öğretmen yetiştirme programlarına; öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme, sınıf yönetimi, rehberlik ve bilgisayar dersleri konulmuş, "konu alanı öğretimi" ne yönelik dersin kredisi yükseltilmiştir. Öğrencilerin okullarda uygulama yapma saatleri artırılmış, eğitim fakültesi- uygulama okulu işbirliği sağlanmıştır. (Nakiboğlu ve Sağesen, 2002; YÖK, 16.08.2006; Baskan ve Aydın ve Madden, 2006; Kılıç, Acat, 2007; YÖK, 2007; Yüksel, 2009).

Sekiz yıl uygulanan öğretmen yetiştirme lisans programlarının aksayan yönlerini gidererek, geliştirmeye yönelik bir çalışmanın gerçekleştirilmesi Yükseköğretim Kurulu'nca uygun bulunmuş ve bu çerçevede, Yükseköğretim Kurulu, eğitim fakülteleri yönetici ve öğretim elemanlarıyla konuyu paylaşmış, programları bütünüyle değiştirme yerine, programlarda gerekli güncellemeleri yapmak amacıyla çalışmalar başlatmıştır. Paydaşları geniş tutulmaya çalışılan bu sürecin, olabildiğince katılımcı ve demokratik olmasına, böylelikle yeni programların, ortak aklın ürünü olarak oluşturulmasına büyük özen gösterilmiştir. Fakültelerden gelen görüş ve öneriler "Eğitim Fakültelerini Geliştirme Komisyonu" tarafından titiz bir çalışma ile değerlendirilerek Eğitim fakültelerinin ilköğretime öğretmen yetiştiren bölümlerinde yürütülen öğretmen yetiştiren programlarına son şekli verilmiş, 21 Temmuz 2006 tarihli YÖK Genel Kurulunda uygulama için olur alınmıştır. Öğretmen yetiştirme programlarındaki başlıca yenilikler şunlardır (YÖK, 16.08.2006; YÖK, 2007): (1) Programlar oransal olarak, % 50–60 alan bilgisi ve becerileri, %25–30 öğretmenlik meslek bilgisi ve becerileri, % 15–20 genel kültür derslerini içermektedir. (2) *Yeni programlarda, yan dal uygulamasına, ihtiyacın ortadan kalkması nedeniyle son verilmiştir.* Yeni uygulama ile öğretmen adayının kendi alanında daha derinlemesine eğitim görerek yetişmesi mümkün olabilecektir. (3) Öğretmen yetiştirme programlarında çakılı ders uygulaması esnetilerek; fakültelere, programların yaklaşık %30 oranında dersleri belirleme yetkisi verilmekte, seçmeli ders olanağı artırılmaktadır. (4) Öğretmen adaylarına; birleştirilmiş sınıflarda, köylerde ve YİBO' larda okul uygulaması yapabilme fırsatı verilmektedir. (5) *Yeni programların en önemli özelliklerinden biri de genel kültür derslerinin oranlarının arttırılmasıdır*. Bu değişikliğin amacı, üniversite düzeyinde yetiştirilen öğretmen adayına aydın bir kişide bulunması gereken entelektüel donanımı kazandırmaktır. Belli düzeyde genel kültüre ve bilişim teknolojisine ilişkin bilgi ve becerilere sahip olan, bilimsel araştırma yapabilen ve yapılan araştırmalardan yararlanabilen, çok yönlü bir öğretmen adayı, çağdaş eğitimin gereklerini yerine getirmede daha başarılı olacak, öğretmenin bu niteliği, yetiştirdiği öğrencilerin geleceğe hazırlanmasında olumlu yansımalar

sağlayacaktır. Genel kültür dersleri olarak, Bilim Tarihi, Türk Eğitim Tarihi, Felsefeye Giriş gibi dersler konulmuştur. Programın esnek yapısı nedeniyle, fakülteler, farklı genel kültür dersleri de okutabilecekler ve bu dersleri zaman içinde değiştirilebileceklerdir. (6) Öğretmen yetiştirme programlarına "Topluma Hizmet Uygulamaları" adlı yeni bir ders konulmuştur. Tüm programlar için zorunlu olan bir yarıyıllık bu derste, öğrenciler, toplumun güncel sorunlarını belirleme ve çözüm üretmeye yönelik projeler hazırlayacaklardır. Ayrıca, bu ders kapsamında; öğrencilerin, panel, konferans, kongre, sempozyum gibi bilimsel etkinliklere izleyici, konuşmacı ya da düzenleyici olarak katılması özendirilecektir. Öğrencinin bu çalışmalardaki başarısı, "Topluma Hizmet Uygulamaları" dersinde kredili olarak değerlendirilecektir. (7) *Yeni program*ın önemli bir özelliğinin de AB ülkeleri öğretmen eğitimi programlarının boyutlarıyla örtüşmesidir. Bu bağlamda, yeni program, "kendisine söyleneni yapan teknisyen öğretmen yerine, problem çözen ve öğrenmeyi öğreten entelektüel öğretmen yetiştirmeyi" hedeflemektedir.

Öğretmen yetiştirme programları incelendiğinde; öğretmenlik meslek dersleriyle ilgili olarak şu noktalar dikkati çekmektedir (YÖK, 2007: 65): (1) Öğretmenlik meslek derslerinde bazı değişiklikler yapılmış, bazı derslerin de kredileri değiştirilmiştir. Genel olarak ders sayısı ve kredi miktarı aynı kalmakla birlikte, uygulama okulları bulmada yaşanan sorunlar nedeniyle, Eğitim Fakültesi Dekanlıklarının talepleri doğrultusunda, okul deneyimi ders saatleri azaltılmıştır. (2) Eğitimin temellerine ilişkin derslerden; eğitim psikolojisi ve eğitim tarihi dersleri zorunlu ders olarak konulmuş, eğitim felsefesi ve eğitim sosyolojisi dersleri de seçmeli dersler listesinde yer almıştır. (3) Öğretmenlik mesleğine giriş, gelişim ve öğrenme, öğretimi planlama ve değerlendirme dersleri kaldırılmıştır. (4) Eğitim bilimine giriş, eğitim psikolojisi, öğretim ilke ve yöntemleri, ölçme ve değerlendirme, Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi dersleri konulmuştur. Ayrıca, bir seçmeli ders eklenmiştir. (5) Öğretmenlik meslek dersleri için programa *göre* bir veya iki seçmeli ders konulmuştur. Uygulama ilkesi olarak "Ders programlarının uygulanmasında, yeni ilköğretim programlarının yapılandırmacı felsefesinin bir gereği olarak, önce deneyim ve yaşantılardan yola çıkılması, daha sonra kavram ve tanımlamalara ulaşılması büyük önem taşımaktadır. Öte yandan (YÖK, 2007: 66) ders konularının, Milli Eğitim Bakanlığı'nın ilgili kademe için hazırladığı ders programları ile ilişkilendirilmesi ve günlük yaşamdan örneklerle zenginleştirilmesi dikkate alınması gereken diğer bir husustur" denilmektedir..

Bu düzenlemelere bakıldığında öğretmen eğitiminde genel kültür ve öğretmenlik meslek bilgisi derslerine önem verildiği ve öğrencide öğretmenlik anlayışının güçlendirilmesine çalışıldığı görülmektedir. Eğitim Fakültelerinde uygulanan öğretmen yetiştirme programlarında yapılan 2006 değişiklikleriyle öğretmenlik meslek bilgisi dersleri artırılarak mesleki (profesyonel) açıdan güçlü öğretmenler yetiştirilmesi amaçlanmıştır (Yüksel, 2009: 441). Ayrıca programa Topluma Hizmet Uygulamaları ve özel eğitim gibi dersler konularak öğretmen adaylarının toplumsal ilişki düzeylerini geliştirmeleri ve meslek bilgilerini kullanabilme yeterliklerinin artırılması amaçlanmıştır (Işık ve Çıltaş ve Baş, 2010: 55-56). Uygulamalı derslerle öğrenci merkezli yaklaşım benimsenmiştir. Seçmeli ders sayıları da artırılmıştır.

MEB tarafından 2005 yılında kuramsal temeli pragmatist felsefeye dayanan yapılandırmacı öğrenme anlayışına göre yeniden hazırlanan ders programlarıyla ilişkilendirilerek yenilenen ve 2006-2007 öğretim yılından itibaren uygulanmakta olan öğretmen yetiştirme programlarının felsefesi "ilerlemeci[1]" eğitim felsefesine dayanmaktadır. İlerlemeci eğitim felsefesinin temeli de "pragmatist[2]" felsefedir. Erdem'e (1993), Bakır'a (2006), Bülbül'e (2009) göre 1924 yılında ülkemizi ziyaret eden John

[1] İlerlemecilik geleneksel eğitime bir alternatif sağlayan ve hızla değişen sanayi toplumunun ihtiyaçlarına hitap etmeye çalışan çağdaş bir eğitim felsefesidir. İlerlemeci felsefenin temelini oluşturan üç fikir deneyim teorisi, demokrasi kavramı, bilimsel metottur. İlerlemeciliğe göre basit bir şekilde düşünerek öğrenilmez, yaparak öğrenilir. Yapılan şeylerle ilgili düşünerek öğrenilir. İlerlemeciliğin eğitim programında geliştirmeye çalıştığı yetenek budur. İlerlemeci eğitim anlayışına göre: (1) Eğitimde içerikten çok düşünme yöntemi önemlidir. (2) İçerikte sunulan bilgilerin mutlak doğru olmadığı, yeni ortamlarda değişebileceği vurgulanmalıdır. Bilginin yaşantıda bir araç olduğu vurgulanmalıdır. (3) Öğrenme yaşantı yoluyla gerçekleşir. (4) Sorunlar öğrenciye sunulmalı, çözmesi ve sonuçlar çıkarması öğrenciden istenmelidir. Bu yolla öğrencinin düşünmesi gerçekleşir, çünkü eğitimde neyi düşüneceği değil, nasıl düşüneceği önemlidir. (5) Öğrenci, onu başarıya götürecek araştırma yöntemleriyle donanmak durumundadır. (6) Eğitim ortamı demokratik olmalıdır. Herkes düşüncesini, görüşünü korkmadan söylemeli, başkasınınkini de eleştirmelidir. Sınıf, demokrasi kavramının gelişimi için bir laboratuar olmalıdır (Büyükdüvenci, 1987; Kop, 2004; Tuncel, 2004; Sönmez, 2009).

Dewey ön rapor ve ülkesine döndüğünde hazırladığı esas raporda ilk ve orta dereceli okulların programlarının pragmatist anlayışa göre yeniden düzenlenmesini önermiştir. MEB ilköğretim kademesinden başlamak üzere 2005-2006 öğretim yılından itibaren kuramsal temeli pragmatist felsefeye dayanan yapılandırmacı öğrenme anlayışına göre eğitim programlarını kademeli olarak yeniden düzenlemiştir. Eğitim fakültelerinde uygulanan öğretmen yetiştirme programlarında da 2006-2007 öğretim yılından itibaren MEB tarafından 2005 yılında kuramsal temeli pragmatist felsefeye dayanan yapılandırmacı öğrenme anlayışına göre yeniden hazırlanan ders programlarıyla ilişkilendirilerek yeni düzenlemelere gidilmiştir. 2006-2007 öğretim yılından yenilerek eğitim fakültelerinde uygulama konulan öğretmen yetiştirme programları, "kendisine söyleneni yapan teknisyen öğretmen yerine, problem çözen ve öğrenmeyi öğreten entelektüel öğretmen yetiştirmeyi" hedeflemektedir.

Eğitim fakültelerinde uygulanan öğretmen yetiştirme programlarının felsefesi olan ilerlemesi (pragmatist) felsefenin yetiştirilen öğretmenler tarafından da benimsendiği ilgili araştırmalarla görülmektedir. Doğanay ve Sarı'nın (2003: 336) "ilköğretim öğretmenlerinin sahip oldukları felsefelerine ilişkin algılarının değerlendirilmesi" adlı araştırmasına göre ilköğretimdeki öğretmenlerin kendi eğitim felsefelerine ilişkin algıları incelendiğinde, hem sınıf hem de branş öğretmenlerinin kendi eğitim felsefelerini en yüksek oranda (sınıf öğretmenlerinde ortalama 32.19, branş öğretmenlerinde ise 31.87) "deneyselcilik (ilerlemecilik)" olarak algıladıkları belirlenmiştir. Ekiz'in (2007: 11) "öğretmen adaylarının eğitim felsefesi akımları hakkında görüşlerinin farklı programlar açısından incelenmesi" adlı araştırmasına göre ilköğretim bölümü, fen bilgisi öğretmenliği, matematik öğretmenliği, sosyal bilgiler öğretmenliği ve Türkçe öğretmenliği programlarındaki öğretmen adaylarının ilerlemecilik ve yeniden kurmacılık akımlarına ilişkin görüşlerinin ortalamalarına bakıldığında, adayların olumlu görüşe sahip oldukları görülmektedir. Bu sonuç Doğanay ve Sarı'nın (2003) araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir. Çoban'ın (2007) "sınıf öğretmenlerinin eğitim sürecine ilişkin felsefi tercihlerini değerlendirme" adlı araştırmasına göre sınıf öğretmenlerinin tek tek her bir felsefi akımın ilkelerine ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalamalarının düzeyi incelendiğinde, ilerlemeci felsefeyi tercih edenlerin oranı % 61,39 dur.

Sonuç olarak öğretmenlerin nitelikli olarak yetiştirilmesi her toplum için ayrı bir öneme sahiptir. MEB tarafından 2005 yılında kuramsal temeli pragmatist felsefeye dayanan yapılandırmacı öğrenme anlayışına göre yeniden hazırlanan ders programlarıyla ilişkilendirilerek yenilenen ve eğitim fakültelerinde 2006-2007 öğretim yılından itibaren uygulanmakta olan öğretmen yetiştirme programlarının felsefesi "ilerlemeci" eğitim felsefesine dayanmaktadır. İlerlemeci eğitim felsefesinin temeli de "pragmatist" felsefedir. Eğitim fakültelerinde uygulanan öğretmen yetiştirme programlarının felsefesi olan ilerlemesi (pragmatist) felsefenin yetiştirilen öğretmenler tarafından da benimsendiği ilgili araştırmalarla görülmektedir. Eğitim fakültelerinde uygulanan öğretmen yetiştirme programlarının temelindeki "ilerlemeci" eğitim felsefesini benimsemiş öğretmenlerin yetiştirilmesinde, hizmet öncesi eğitimin yürütücüsü konumunda olan "öğretim elemanları" nın gerçekleştirdiği uygulamaların "ilerlemeci" eğitim felsefesi doğrultusunda olması büyük önem taşımaktadır.

[2] Pragmatizm terimi felsefede ilk kez Peirce tarafından kullanılmıştır. Pragmatizm, Charles S. Peirce'ın geliştirdiği ve daha sonraları William James ve John Dewey'in çabalarıyla yaygınlaştırılan ve zenginleştirilen bir Amerikan felsefesidir. Pragmatizm etimolojik olarak pratik'ten türemiş, işe, eyleme dönük, uygulanması amaçlanmış olan düşünceyi karşılayan pragmatik'in düşünsel biçimini vurgular. Pragmatizme göre, değişmeye bağlı insan eylemlerini kendine faydalı kılmak amacıyla eylemin amacının ve verdiği faydanın ölçüsünün sorgulanması esastır. Pragmatist epistemolojide bilginin doğruluğu ve değeri verdiği faydayla ölçülür. Aklın temel işlevi şeyler hakkında bilgi vermek değil onlar üzerinden etkin bir şekilde eylemi sağlamaktır. Pragmatizmde esas olan problemi çözmektir (Büyükdüvenci, 1987; Bakır, 2006; Bakır, 2008; Sönmez, 2009) .

KAYNAKÇA

Bakır, K. (2006). Pragmatizm ve Eğitime Yansımaları, ***Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi***, 14, ss. 49-68.

_____(2008). Bir Yöntem Felsefesi Olarak Pragmati(si)zm: Charles S. Peirce'ün bilimsel anlam kuramı, ***Felsefe Dünyası***, 47, ss. 153-162.

Baskan, G. A. ve Aydın, A. ve Madden, T. (2006). Türkiye'deki Öğretmen Yetiştirme Sistemine karşılaştırmalı bakış, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15 (1), ss. 35-42.

Brauner, C. J. ve Burns, H. W. (1982). Eğitim Felsefesi, (Çev) S. Büyükdüvenci, ***Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi***, 15 (2), ss. 291-298.

Bülbül, M. (2009). 2000'li Yılların Eğitim Problemlerine 1920'lerden çözüm önerileri: Dewey'den bugüne ne değişti?, ***Türk Eğitim Bilimleri Dergisi***, 7 (3), ss. 667-689.

Büyükdüvenci, S. (1987). Pragmatizm ve Eğitim, ***Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi***, 20 (1), 323-339.

Büyükkaragöz, S. ve Diğerleri (1998). Öğretmenlik Mesleğine Giriş (Eğitimin Temelleri) Konya: Mikro Yayınları, No:7

Çelikten, M. ve Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri, ***Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergis****i*, 19 (2), ss. 207-237.

Çoban, A. (2007). Sınıf **Öğretmenlerinin Eğitim Sürecine İlişkin Felsefi Tercihlerini Değerlendirme, Üniversite ve Toplum,** 7 (4), Received from http://www.universite-toplum.org/pdf/pdf_UT_331.pdf Erişim tarihi: 06.03.2011.

Doğan, E. (2002). Eğitimde Küreselleşme ***Eğitim Araştırmaları***, 2 (6), ss. 87–98.

Doğanay, A. ve Sarı, M. (2003). İlköğretim Öğretmenlerinin Sahip Oldukları Eğitim Felsefelerine İlişkin Algılarının Değerlendirilmesi: Öğretmenlerin Eğitim Felsefeleri, ***Türk Eğitim Bilimleri Dergisi***, 1(3), ss. 321-339.

Ekiz, D. (2003). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmen Eğitimindeki Modeller Hakkında Düşünceleri, ***Milli Eğitim Dergisi***, 158, ss. 146-160.

_____ (2007). Öğretmen Adaylarının Eğitim Felsefesi Akımları Hakkında Görüşlerinin Farklı Programlar Açısından İncelenmesi, ***Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi***, 24, ss. 1-12.

Ekiz, D. ve Yiğit, N. (2007). Öğretmen Adaylarının Öğretmen Eğitimindeki Modeller Hakkında Görüşlerinin Program ve Cinsiyet Değişkenleri Açısından İncelenmesi, ***Türk Eğitim Bilimleri Dergisi,* 5 (3)**, ss. 543-55.

Erdem, A. R. (1993)". John Dewey'in Türkiye Maarifi Hakkındaki Raporu" Ankara: G.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Ders Ödevi.

_____(2005). ***Etkili ve Verimli (Nitelikli) Eğitim*** Ankara: Anı Yayıncılık.

Fromm, E. (2001). **İtaatsizlik Üzerine** (Çev: A. Sayın), İstanbul: Kariyer Yayıncılık.

Gürbüztürk, O. (2005). Öğretmen Adaylarının Nasıl Bir Öğretmen Olmak İstediklerine İlişkin Görüşleri, ***Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi***, 11, ss. 45-64.

Güven, İ. (2001) **Öğretmen Yetiştirmenin Uluslararası Boyutu (UNESCO 45. Uluslararası Eğitim Kongresi),** *Milli Eğitim Dergisi,* 150, Received from http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/150/guven.htm Erişim tarihi: 25.08.2006

Işık, A. ve Çıltaş, A. ve Baş, F. (2010). Öğretmen Yetiştirme ve Öğretmenlik Mesleği, ***Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,*** 14 (1), ss. 53-62.

Kapusuzoğlu, Ş. (2005). Eğitimin Felsefi Temelleri, (Editörler: D. Ekiz ve H. Durukan), Öğretmenlik Mesleğine Giriş içinde ss: 173-195, İstanbul: Lisans Yayıncılık.

Kılıç, A. ve Acat, B. (2007). Öğretmen Adaylarının Algılarına Göre Öğretmen Yetiştirme Programlarındaki Derslerin Gereklilik ve İşe Vurukluk Düzeyi, ***Kırgızistan Türkiye Manasa Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi***, 17, ss. 21-37.

Kop, Y. (2004). Progressivism ve Progressivisme Eleştirel Bir Yaklaşım, ***Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi***, 10, ss. 270-288.

Mustan, T. (2002). Dünyada ve Türkiye'de Öğretmen Yetiştirmede Yeni Yaklaşımlar, ***Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi,* 8 (29)**, ss. 115–127.

Nakiboğlu, C. ve Sağesen, Ö. (2002). **Eğitim Fakültelerinin Yeni Yapılanmasının Öğrenci Boyutu Açısından Değerlendirilmesi,** ***Kastamonu Eğitim Dergisi,* 10 (2)**, ss. 309-316.

Ocak, G. (2004). Eğitim Programlarına Felsefi ve Kültürel Temelin Etkileri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 1 (1), Received from www.insanbilimleri.com Erişim tarihi: 05.03.2011

Özer, B. ve Gelen, İ. (2008). Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliklerine Sahip Olma Düzeyleri Hakkında Öğretmen Adayları ve Öğretmenlerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi, ***Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 5 (9),** ss. 39-55.

Özkan, R. (2005). Birey ve Toplum Gelişiminde Öğretmenlik Mesleğinin Önemi, ***Milli Eğitim Dergisi*, 33 (166)** ss. 33–43.

Sarpkaya, R. (2004). Eğitimin Felsefi Temelleri, Editör: Cevat Celep, ***Meslek Olarak Öğretmenlik*** içinde ss. 147-189, Ankara: Anı Yayıncılık.

Sönmez, V. (2008). Eğitimin Felsefi Temelleri*,* Editör Veysel Sönmez, Öğretmenlik Mesleğine ***Giriş*** içinde ss. 61-94, Ankara: Anı Yayıncılık.

_____(2009) Eğitim Felsefesi, 9. Baskı, Ankara: Anı Yayıncılık

Taşdelen, V. (2003). Eğitimde Kuram ve Uygulama Bağının Kurulmasına Yönelik Felsefi Bir Araştırma, ***Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 36 (1-2),** ss.151-166.

Topdemir, G. (2009). Felsefe Nedir, Bilgi Nedir?, ***Türk Kütüphaneciliği,* 23 (1),** ss.119-133

Tozlu, N. (2002). Eğitimin Felsefi Temelleri, Editör: Adil Türkoğlu, Öğretmenlik Mesleğine Giriş İçinde ss. 60-85, Ankara: Mikro Yayıncılık.

_____(2005). Küreselleşme Sürecinde Eğitimin Felsefesi Üzerine Tartışma, ***Felsefe Dünyası****,* 41-146-147.

Tuncel, G. (2004). Öğretmenlerin Kendi Eğitim Felsefelerini İnşa Etmeleri Üzerine, ***Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10,** ss. 223-242.

Üstüner, M. (2002). Eğitimin Felsefi Temelleri, Editör Erdal Toprakçı, *Eğitim Üzerine* İçinde ss: 91-118, Ankara: Ütopya Yayınları.

YÖK, Eğitim Fakültelerinde Uygulanacak Yeni Programlar Hakkında Açıklama, Received From http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/aciklama_program.doc Erişim tarihi: 16.08.2006.

_____(2007). Öğretmen Yetiştirme *ve Eğitim Fakülteleri (1982-2007),* Ankara: Yükseköğretim Kurulu Yayını 2007-5.

Yüksel, S. (2009). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerine İlişkin Görüşleri, ***Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi,* 42 (1),** ss. 435-455.